Харитонова В.В., м. Умань
e-mail: v.v.h@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПОЗАУРОЧНОЇ ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. *Матеріал розкриває значущість позаурочної діяльності в освітньому процесі. Особлива увага приділяється художньо-трудовій діяльності засобами декоративно-ужиткового мистецтва, яке допомагає учням розвивати індивідуальність та інтегрувати знання з різних предметів, зберігати культурну спадщиною свого народу.*

Ключові слова: *художньо-трудова діяльність, декоративно-ужиткове мистецтво, позаурочна діяльність, учні.*

Abstract. *The material reveals the importance of extracurricular activities in the educational process. Particular attention is paid to artistic and labor activities by means of decorative and applied arts, which helps students develop their individuality and integrate knowledge of various subjects, preserve the cultural heritage of their people.*

Keywords: *artistic and labor activity, decorative and applied arts, extracurricular activities, students.*

Пріоритетним напрямом у освітньому процесі є орієнтація на особистість школяра, розвиток його здібностей, самостійної і творчої активності, індивідуальності, таланту. Найбільш сприятливим для розвитку творчого потенціалу учнів є органічне поєднання їх діяльності на уроках та в позаурочний час.

У безперервному освітньо-виховному процесі позаурочна діяльність посідає важливе місце, надає дітям широкі і нетрадиційні можливості для їх самовиявлення, сприяє формуванню соціально значущих якостей.

У сучасному педагогічному словнику зазначається, що позаурочна робота в школі зорганізується і проводиться в позаурочний час органами дитячого самоврядування за активною допомогою і при тактичному керівництві з боку педагогічного колективу, особливо класних керівників, вихователів, організаторів позакласної і позашкільної роботи [1, с. 263].

Метою такої діяльності є задоволення інтересів і запитів дітей у різних сферах діяльності і спілкування, розширення кругозору учнів, формування наукового світогляду, закріплення, поглиблення знань, застосування їх на практиці. Не менш важливим є вироблення умінь і навичок самоосвіти, розвиток творчих здібностей, організація дозвілля та культурного відпочинку.

Особливість позаурочної роботи полягає в добровільній участі в ній (учні обирають профіль занять за інтересами), суспільній спрямованості (зміст виховного впливу відповідає потребам суспільства), ініціативності та самодіяльності учнів (врахування бажань дітей, їх пропозиції).

Позаурочна робота характеризується відсутністю стандартизованих навчальних планів і здійснюється поза рамками шкільних освітніх програм. Вона є невід'ємною частиною мікросередовища, яке сприяє реалізації індивідуальних психофізичних і соціальних потреб особистості.

Роль і значення позаурочної роботи у всебічному розвитку особистості посилюється тим, що вона сприяє вихованню не лише духовності і моральності, задоволенню різнобічних інтересів, а й стимулює розвиток творчої обдарованості й індивідуальності, залучає дитину до загальнолюдської гуманітарної культури.

Актуальність дослідження даної проблеми суттєво зростає за умови, що діяльність учнів в позаурочний час має надзвичайні можливості для залучення підростаючого покоління до різноманітних видів художньо-трудової діяльності, започаткованої у народних ремеслах та промислах. Проблема організації та здійснення позаурочної художньо-трудової діяльності учнів засобами декоративно-ужиткового мистецтва є важливим елементом освітнього процесу, що сприяє розвитку творчих здібностей, креативності та практичних навичок.

Декоративно-ужиткове мистецтво, як одна з форм художньої діяльності, відкриває широкі можливості для самовираження учнів, інтегрує знання з різних предметів (історії, живопису, технології) і допомагає учням розвивати візуальне сприйняття. Заняття декоративно-ужитковим мистецтвом дозволяють школярам експериментувати з формами, матеріалами та техніками, що сприяє розвитку їх індивідуальності.

Позаурочна робота під час занять гуртків, студій, роботи клубів за інтересами та інших форм у порівнянні зі шкільною програмою трудового навчання є, як правило, ширшою за змістом, може включати ті види робіт декоративно-прикладної творчості, які програмою школи не передбачені. Учень має можливість самостійно обирати творчий проєкт у відповідності зі своїми психофізіологічними та розумовими здібностями, виконати його, при цьому відчути себе активним творцем предметного світу декоративно-ужиткового мистецтва. Очевидно, що, крім опанування теоретичними знаннями, практичними уміннями і навичками трудової підготовки, розв’язується проблема раціонального використання вільного часу школярів. Індивідуальне виготовлення предметів, що поєднують утилітарно-вжиткові та художньо-декоративні якості, можна вважати значущою складовою позаурочної діяльності учнів. Саме до такої роботи повинен залучати школярів учитель технологій, створюючи при цьому сприятливі умови для самовираження і самореалізації індивідуальних можливостей кожного учня.

Нинішній період характеризується чітким спрямуванням позаурочної діяльності на національне виховання. У школах поширюються нові форми роботи, які посилено культивують любов до рідної землі, свого народу. Вони традиційно носять назви ранків, свят, зустрічей. Головне місце у вихованні відводиться звичаям, обрядам, народним святам, трудовим традиціям, народному декоративно-ужитковому мистецтву.

Досвід проведення позаурочної роботи вчителями технологій в школі свідчить про те, що часто вчителі та керівники гуртків намагаються організовувати різні форми позаурочної роботи інтуїтивно, методично

необґрунтовано використовують освітній, виховний та розвивальний потенціал позаурочної діяльності. В той же час, саме вчитель технологій в позаурочний час має значні можливості для залучення учнів до художньо-трудової діяльності, яка завершується створенням предметів, які відображають світ краси, творчості, культури та духовної спадщини народу.

Отже, позаурочна художньо-трудова діяльність з декоративно-ужиткового мистецтва є невід'ємною частиною всебічного розвитку учнів. Вона сприяє формуванню художнього смаку, розвитку навичок ручної праці та зміцненню зв'язків між учнями, їхніми сім'ями та культурою. Завдяки таким заняттям учні можуть не лише отримати нові знання, а й знайти свій шлях у світі мистецтва, що набуває у сучасних умовах особливої цінності.

Список використаних джерел:

1. Педагогічний словник. К. : Педагогічна думка, 2010. 514 с